

Alicja Kasperowicz-Stępień
Katedra Finansów

Problem ukrytego długu publicznego w Polsce

1. Wprowadzenie

Państwowy dług publiczny najczęściej rozumiany jest jako nominalne zadłużenie podmiotów sektora finansów publicznych, ustalone po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do sektora. Jest on skutkiem zobowiązań państwa (władz publicznych) powstałych w wyniku [Owsiak 2005, s. 330]:

- zaciągnięcia bezpośrednich pożyczek oraz kredytów,
- emisji papierów wartościowych,
- nieregulowania przez jednostki sektora publicznego wymagalnych zobowiązań.

Przyczyną powstania długu publicznego mogą być zarówno wzmożone wydatki państwa, finansowane w wyniku zaciągania pożyczek, jak i świadomie realizowana polityka fiskalna przez władzę rządzącą, która nie decyduje się na wzrost podatków oraz ograniczanie wydatków. Zatem świadomie powiększa dług publiczny, promując tym samym koncepcję o neutralności długu publicznego dla gospodarki i społeczeństwa. Tym samym oczekuje wymiernych korzyści w postaci akceptacji przez społeczeństwo realizowanej przez nią polityki fiskalnej.

Główną przyczyną powstania długu jest jednak utrzymujący się deficyt budżetowy. Należy zauważyć, że deficyt służy politykom do spełniania obietnic wyborczych. Często króć przybiera formułę korumpowania wyborców, którym się „obiecało” podwyżki¹. Warto podkreślić, że deficyt budżetowy prowadzi do

¹ W Polsce dzieje się to rokrocznie w stosunku do nauczycieli, lekarzy itd.

zwiększania dyferencjacji dochodowej ludności nawet w sytuacji, gdy pożyczone pieniądze są rozdysponowywane tylko wśród społeczeństwa o niskich dochodach. Wynika to z faktu, że koszty deficytu są społeczne (wszyscy płacą podatki), a zyski odnoszą się tylko do zamożnej części społeczeństwa. Tylko oni bowiem mają kapitał, który mogą pożyczyć państwu, aby potem zarabiać na odsetkach. Ponadto brak wzrostu podatków w sytuacji finansowania dodatkowych wydatków często wiąże się z dodrukiem „pustych pieniędzy” i tym samym ze wzrostem zjawisk inflacyjnych. Należy zauważyć, że inflacja najbardziej dotyka najbiedniejszą część społeczeństwa, która nie potrafi skutecznie się przed nią bronić (biedni nie inwestują). Zatem inflacja występuje w danej sytuacji w roli paropodatku, który rządzący nakładają na nieświadome niczego społeczeństwo [Rzońca 2008, s. 12].

Ponadto deficyt ma negatywny wpływ na inwestycje przedsiębiorstw prywatnych. Przedsiębiorstwa, wykupując rządowe obligacje, „zamrażają” kapitał na pewien okres, a więc nie inwestują w rozwój. Z kolei spłata zadłużenia odbywa się ze zwiększonych podatków, którymi państwo obciąża tych samych przedsiębiorców i w dalszym ciągu ogranicza ich działalność inwestycyjną, a tym samym i ich rozwój.

Kolejnym efektem deficytu jest podniesienie kosztów kredytu. Deficyt zwiększa dług publiczny, który w przyszłości może urosnąć do takich rozmiarów, że zagrozi stabilności finansów publicznych i zwiększy ryzyko inwestowania w danym kraju. Z tego powodu potencjalni pożyczkodawcy będą żądali większych odsetek (za większe ryzyko), co podniesie stopy procentowe nie tylko dla państwa, ale także dla przedsiębiorców. Niektórych z nich nie będzie wtedy stać na to, aby zaciągnąć wysoko oprocentowany kredyt, i zaniechają oni inwestycji [Rzońca 2008, s. 12].

W obecnej dobie największym problemem polskich finansów publicznych jest szybki przyrost długu publicznego, a tym samym i kosztów jego obsługi. Celem niniejszego opracowania jest analiza stanu obecnego zadłużenia Polski oraz ukazanie problematyki ukrytego długu publicznego.

2. Kształtowanie się długu publicznego w Polsce w latach 2007–2010

Wzrost deficytu budżetowego w latach 2008–2010 spowodował gwałtowny wzrost długu publicznego. Wraz ze wzrostem długu nastąpił wzrost kosztów jego obsługi (tabela 1 i 2).

Zdaniem ekonomistów, w sytuacji gdyby dług publiczny przestał rosnąć i ustabilizował się na obecnym poziomie, tj. około 50–55% PKB, to w sprzyjających

okolicznościach można by go rolować bez końca². Jednakże jak wynika z tabeli 2, tylko w 2010 r. koszt obsługi długu publicznego wyniósł 35 mld zł, co stanowi równowartość ponad 900 km autostrad (jest to więcej aniżeli Polska zbudowała przez ostatnie 20 lat) (www.dlugubliczny.org.pl, dostęp: 6.12.2011).

Tabela 1. Deficyt i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2007–2010 (w mld zł)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
Produkt krajowy brutto (PKB)	1176,7	1275,4	1343,4	1415,4
Deficyt/nadwyżka sektora instytucji rządowych i samorządowych	-22,1	-46,9	-98,7	-111,0
% PKB	-1,9	-3,7	-7,3	-7,8
Deficyt/nadwyżka podsektora instytucji rządowych na szczeblu centralnym	-35,3	-49,8	-71,5	-82,0
% PKB	-3,0	-3,9	-5,3	-5,8
Deficyt/nadwyżka podsektora instytucji samorządowych na szczeblu lokalnym	0,5	-23	-14,0	-17,1
% PKB	0,0	-0,2	-1,0	-1,2
Deficyt/nadwyżka podsektora funduszy ubezpieczeń społecznych	12,7	5,2	-13,2	-11,9
% PKB	1,1	0,4	-1,0	-0,8
Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych	529,3	600,8	684,1	776,8
% PKB	45,0	47,1	50,9	54,9

Źródło: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (dostęp: 6.12.2011).

Tabela 2. Koszty obsługi długu publicznego w latach 2007–2010

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
Koszty obsługi długu publicznego w mld zł	27,5	25,1	32,2	35,0
Koszty obsługi długu publicznego jako % PKB	2,7	2,3	2,7	2,4

Źródło: [*Sprawozdanie... 2008–2011*].

Zatem zaciągnięcie długu publicznego przez państwo pociąga za sobą różne następstwa. Władze muszą zadbać o to, aby regulowanie zobowiązań z tytułu pożyczek i kredytów nie zachwiało stabilnej realizacji zadań polityki społeczno-

² Rolowanie długu polega na spłacie wyemitowanych obligacji i bonów skarbowych wówczas, gdy nadchodzi moment ich wykupu, nie z oszczędności, ale z pieniędzy, które pochodzą z zaciągnięcia nowego długu.

-gospodarczej państwa. Wydaje się, że głównym, najpoważniejszym następstwem dużego długu publicznego jest wypieranie przez dług kapitału z narodowego zasobu majątku. Efekt wypychania lub wypierania (*crowding out*) to zjawisko ekonomiczne polegające na zmniejszeniu wielkości inwestycji sektora prywatnego spowodowanym zwiększonym finansowaniem wydatków publicznych poprzez zaciągnięcie długu publicznego [Begg, Fischer, Dornbusch 2007, s. 554].

Należy zauważyć, że społeczeństwo gromadzi swoje oszczędności w postaci nieruchomości, rachunków oszczędnościowych, akcji, obligacji przedsiębiorstw, jak również obligacji rządowych. Tak więc z jednej strony ludzie trzymają swoje pieniądze w papierach wartościowych, które są pożyczką dla państwa, czyli długiem publicznym, z drugiej zaś strony akumulują oszczędności w kapitale rzeczowym. Dlatego też w sytuacji wzrostu długu publicznego muszą oni ograniczać swoje inne aktywa, które ostatecznie są własnością prywatnego kapitału. Oznacza to, że dług wypiera prywatny kapitał. Wielkość wypieranego kapitału zależy od warunków produkcji i zachowań gospodarstw domowych w zakresie oszczędzania (www.dlugubliczny.org.pl, dostęp: 6.12.2011).

Należy także zwrócić uwagę, że dzięki finansowaniu wydatków publicznych za pomocą długu rząd ma możliwości ukrycia w krótkim czasie rzeczywistych rozmiarów redystrybucji dochodów. Rząd woli wydawać i zaciągać na poczet wydatków pożyczki, niż podnosić podatki i opłaty, ponieważ podniesienie podatków nie będzie dobrze przyjęte przez społeczeństwo i będzie ono wiedziało, na jakie cele dokonano wydatków. Jeżeli chodzi o dług, to społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z istoty wydatków wcześniej zaciągniętych, a jeżeli później dowiaduje się o obciążeniach fiskalnych, jest to tłumaczone jako nieunikniona i wręcz konieczna spłata długu. Zatem zadłużenie powoduje przeniesienie obciążeń finansowych na przyszłość (www.dlugubliczny.org.pl, dostęp: 6.12.2011).

W najnowszym „Planie finansów państwa na lata 2011–2014” przewidziano spadek deficytu budżetu z 7,9% do 0,8%, a długu publicznego poniżej 50% PKB, choć równocześnie zadłużenie publiczne ma wzrosnąć w tym czasie o kolejne 160 mld zł. Rząd liczy na wzrost gospodarczy oraz na to, że rynek wchłonie emisję nowej puli skarbowych papierów wartościowych (Wieloletni plan finansowy państwa na lata 2011–2014).

11 kwietnia 2011 r. agencja Standard and Poor's zagroziła polskiemu rządowi, że w przypadku braku strukturalnych reform finansów publicznych rating Polski może ulec obniżeniu (obecnie wynosi on A) w walucie zagranicznej. Z kolei obniżony rating spowoduje wzrost kosztów obsługi długu. Stąd też konieczne staje się przeprowadzenie zmian w systemie emerytalnym, przyjęcie programu cięć wydatków socjalnych, kolejna ofensywa prywatyzacyjna, zamrożenie płac pół miliona pracowników budżetówki do 2013 r., podwyższenie stawek podatku VAT.

3. Ukryty dług publiczny

Zgodnie z wyliczeniami rządu dług publiczny w 2010 r. wyniósł 776,8 mld zł. To około 19 tys. zł przypadających na mieszkańca i około połowy polskiego PKB [*Raport roczny...* 2011]. Jest to efekt prowadzonej polityki: żaden budżet w III RP nie był bliski równowagi, nie mówiąc o nadwyżce. Od 20 lat państwo żyje na kredyt, przez co odsetki od zgromadzonego długu w 2010 r. kosztowały każdego pracującego około 1800 zł – wskazuje raport Instytutu Globalizacji „Cena państwa”. Całkowity koszt obsługi długu przewyższył wpływy z podatku od osób prawnych.

Dla porównania, wdrażanie programów UE kosztuje przeciętnego zatrudnionego 1613 zł rocznie, wydatki na infrastrukturę – 1143 zł, z kolei pomoc społeczna (bez rent i emerytur) – 1139 zł. Wysokie wydatki publiczne powodują, że pracownik zarabiający średnią krajową oddaje państwu 23 800 zł rocznie. Okazuje się, że to też za mało – państwo musi się dodatkowo zapożyczać [*Dług ukryty...* 2011].

Jednakże, zdaniem eksperta NBP J. Jabłonowskiego, polski dług sięga kilkuset procent PKB. Tak więc całkowite zadłużenie Polski przekracza 220% PKB, uważa ekspert z NBP, i wynosi 3 bln zł. Jego zdaniem do jawnego zadłużenia należy doliczyć dług ukryty, sięgający 180% PKB [*Państwo ma gigantyczne długi* 2011].

Dług ukryty to na ogół przyszłe zobowiązania państwa, które nie zostały zapisane w żadnym planie wydatków. Dług ukryty to m.in. zaległe płatności w ochronie zdrowia, a także np. system rentowy, w którym obniżono składkę i nie ma zależności między wpłaconymi składkami a otrzymywanymi świadczeniami. Jeśli więc przyjąć, że w 2011 r. wartość polskiego PKB wzrośnie do 1,35 bln zł i że całkowity dług publiczny przekroczy 3 bln zł, to wówczas statystyczny Polak będzie zadłużony na około 80 tys. zł, czyli na wysokość swoich dwuletnich zarobków [*Państwo ma gigantyczne długi* 2011].

Nasuwa się zatem pytanie, czy Polska podzieli los Grecji i czy zapowiada się katastrofa polskich finansów publicznych. Zdaniem prof. S. Gomułki – głównego ekonomisty Business Centre Club – Polska gospodarka uniknie kryzysu, o ile nie wzrosną odsetki od długu publicznego. Należy zauważyć, że w przeciwieństwie do długu otwartego, od długu ukrytego państwo nie płaci odsetek. Jednakże gdyby doszło do kryzysu wiarygodności kredytowej Polski, odsetki od tego długu wzrosłyby w sposób znaczny [*Państwo zadłużone...* 2011].

Dług ukryty to przede wszystkim zobowiązania Skarbu Państwa wobec przyszłych emerytów. W Polsce poziom wspomnianych zobowiązań jest relatywnie wysoki ze względu na dużą liczbę emerytów i wysoką relację emerytur do płac. Większy od Polski dług ukryty mają w Europie centralnej tylko Węgrzy [*Państwo zadłużone...* 2011]. Jednak na uwagę zasługuje fakt, że reforma emerytalna z 1999 r. przyhamowała wzrost długu ukrytego. Spowodowała, że część składki

(20–25 mld zł rocznie) kierowana jest do otwartych funduszy emerytalnych (II filar), co powoduje, że część długu ukrytego zamieniana jest na dług otwarty [*Państwo zadłużone...* 2011].

Stąd też polskiemu rządowi zależy na tym, aby wszystkie kraje Unii Europejskiej pokazywały również dług ukryty. Oczekuje się, że w przyszłości polski dług ukryty – dzięki reformie emerytalnej i stworzeniu II filara – będzie wyglądał lepiej na tle innych państw UE.

Należy zauważyć, że w obecnej dobie Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) oraz KRUS co roku notują wysoki deficyt, który musi być uzupełniany dotacjami z budżetu państwa. Dodatkowe zobowiązania państwa wynikają z odrębnego sposobu naliczania emerytury służbom mundurowym, sędziom i prokuratorom oraz górnikom. Dług ukryty tworzą również obiecane usługi w publicznej służbie zdrowia.

Ponadto reprivatyzacja jest kolejnym zobowiązaniem państwa, które można potraktować jako ukryte zadłużenie. Wszystko wskazuje na to, że państwo w jakiejś części będzie musiało zwrócić znacjonalizowany majątek³ [*Dług ukryty...* 2011].

Należy zwrócić uwagę na zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego. Oficjalny dług samorządów to zaledwie 7% państwowego oficjalnego długu publicznego. Zdaniem Ł. Pokrywki, autora badania „Monitoring zadłużenia miast wojewódzkich Instytutu Kościuszki”, samorzady działają tak, jakby chciały ominąć restrykcyjne prawo. Władze lokalne znalazły sposoby na pozabudżetową działalność, aby wykazać mniejsze zadłużenie i spełnić ustawowe wymagania. Popularnym sposobem generowania pozabudżetowego zadłużenia jest tworzenie spółek przez miasta. Spółki prawa handlowego nie są częścią sektora finansów publicznych, więc ich zadłużenie nie jest wliczane do zadłużenia miasta [*Dług ukryty...* 2011]. Sektor publiczny zatem, w tym samorzady, potrzebuje systemowych rozwiązań, które zwiększą przejrzystość i wiarygodność finansową. Rząd koncentruje się raczej na działaniach punktowych. Prawdopodobnie kolejne restrykcyjne wskaźniki, jak np. ograniczenie deficytów, w przypadku braku regulacji umożliwiających monitoring całości finansów samorządowych, przyczynią się jedynie do wzrostu ukrytego zadłużenia.

Należy zauważyć, że dług ukryty to na ogół przyszłe zobowiązania państwa, które nie zostały zapisane w żadnym planie wydatków. Źródłem długu ukrytego jest niechęć polityków do przyznania się, że składali obietnice bez pokrycia. Zgodnie z raportem P. Dobrowolskiego z Instytutu Sobieskiego, całkowity dług publiczny został oszacowany na 208% PKB do 2040 r. [*Wysokość długu...* 2011]. A zatem gdyby nie reforma emerytalna z 1999 r., Polska zmierzałaby do kata-

³ Polska jest jedynym krajem, który nie przeprowadził reprivatyzacji.

strofy w greckim wydaniu. Według badań MFW (raport „Fiscal Indicator for Assessing First and Second Pillar Pension Reforms”) reforma obniżyła zobowiązania państwa w systemie emerytalnym do 2060 r. o 167% PKB. By przerwać narastającą piramidę finansową, musiano zmniejszyć emerytury w relacji do pensji. Państwo obiecało, że wypłaci tylko tyle, ile ktoś sobie odłoży. Jednakże wśród ekonomistów nie ma zgody, czy po reformie I filar zapewni równowagę między wpłatami a wypłatami emerytur. Wynika to przede wszystkim z decyzji poprzednich rządów.

Przed wszystkim wyłączono z powszechnego systemu emerytalnego służby mundurowe i górników (rząd SLD) oraz zwiększono waloryzację emerytur (rząd PiS–LPR–Samoobrona). Obecnie emerytury waloryzowane są nie tylko o wzrost cen, ale także o część wzrostu płac. Zwiększyło to znacznie przyszłe zobowiązania państwa, a więc dług ukryty [*Dług ukryty...* 2011].

Według MFW po reformie dług ukryty w systemie ubezpieczeń społecznych sięga 164% PKB. Liczba ta uwzględnia spadek wpływów do FUS w wyniku skierowania części składek do OFE. Po rządowych zmianach w OFE wzrosną wpływy do FUS, jednak wzrośnie także dług ukryty.

Warto podkreślić, że reforma emerytalna z 1999 r. doprowadziła do ujawnienia części długu ukrytego. Ponieważ część składki trafia do OFE, to rząd musi emitować obligacje dla pokrycia części bieżących wydatków na emerytury. W ten sposób ujawnia się dług. Obecny rząd PO–PSL doprowadził do obniżenia składki do OFE i tym samym ponownego podniesienia długu ukrytego celem obniżenia długu jawnego. Nie obniżyło to całkowitego długu – jawnego plus ukrytego. Również w raporcie OECD „Restoring Public Finances” z kwietnia 2011 r. zaznaczono, że obcięcie składki do OFE jest rozwiązaniem mającym efekt jedynie księgowy i nie zmniejsza zadłużenia Polski.

4. Zakończenie

Katalog koniecznych reform jest powszechnie znany. Instytucje międzynarodowe, m.in. MFW, OECD czy Bank Światowy, wymieniają: zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn wraz z jego podniesieniem do 67 lat reformę KRUS, likwidację przywilejów służb mundurowych i górników. Ponadto, dużo oszczędności można znaleźć w administracji, której rozrost nieprzypadkowo towarzyszy rosnącym wydatkom państwa i zadłużeniu.

Polska potrzebuje znacznego ograniczenia wydatków: aby utrzymać oficjalny dług poniżej progu zapisanego w Konstytucji, tj. 60% PKB, należy znaleźć oszczędności w wysokości 12% PKB – wskazuje raport OECD. Polska powinna skorzystać z doświadczenia innych państw UE w zakresie reformy wydatków publicznych (tabela 3).

Tabela 3. Reformy wydatków publicznych w krajach Unii Europejskiej

Redukcja płac w sektorze publicznym	Irlandia – 7-procentowa redukcja płac w całym sektorze publicznym oraz 15% redukcja płac pracowników na najwyższych szczeblach sektora publicznego Hiszpania – obniżka płac pracowników służby publicznej o 5% w 2010 r. i zamrożenie w 2011 r. oraz obniżenie płac ministrów i wyższych urzędników państwowych o 15% Węgry – 15-procentowa redukcja płac w sektorze publicznym oraz likwidacja bonusów i trzynastek Łotwa – redukcja pensji o 15% w sektorze publicznym Litwa – zamrożenie płac w sektorze publicznym na 2 lata Czechy – 4-procentowa obniżka płac w administracji publicznej
Świadczenia rodzinne	Hiszpania – zniesienie 2500 euro becikowego od 2011 r.
Świadczenia emerytalne	Wielka Brytania – zmniejszenie indeksacji emerytur – od 2011 r. waloryzacja tylko o wskaźnik inflacji Hiszpania – zawieszenie indeksacji emerytur Węgry – zamrożenie emerytur w sektorze publicznym Czechy – brak indeksacji emerytur w 2010 r. Łotwa – obniżka emerytur o 10%, obniżka emerytur dla osób pracujących o 70% Litwa – cięcie emerytur w sektorze publicznym o 11%
Wiek emerytalny	Węgry – podwyższenie wieku emerytalnego do 65 lat Holandia – podwyższenie wieku emerytalnego z 65 do 67 lat Litwa – stopniowe podnoszenie wieku emerytalnego do 65 roku życia Grecja – w latach 2010–2013 wiek emerytalny kobiet wzrośnie z 60 do 65 lat Słowacja – od 2014 r. wiek emerytalny kobiet będzie wzrastał z 55 do 62 lat (o 9 miesięcy rocznie)
Dotacje dla przedsiębiorstw	Czechy – cięcia o około 1 mld euro subsydiów dla przedsiębiorstw
Samorząd terytorialny	Hiszpania – oszczędności samorządów lokalnych w wysokości 1,2 mld euro

Źródło: www.dlupubliczny.org (dostęp: 6.12.2011) oraz [Stability and Convergence... 2010].

Alternatywą jest drastyczna podwyżka podatków w przyszłości, która w sytuacji malejących zasobów siły roboczej doprowadzi do zerowego rozwoju. W sytuacji gdy zadłużenie wymknie się spod kontroli, kombinacja niskiej konkurencyjności, licznych przywilejów i wysokich wydatków państwa doprowadzi do katastrofy. Ponadto ukrywanie długu, niska przejrzystość i wiarygodność polityki gospodarczej mogą doprowadzić do stanu, w jakim znalazła się gospodarka Grecji.

Literatura

- Begg D., Fischer S., Dornbusch R. [2007], *Makroekonomia*, PWE, Warszawa.
- Dług ukryty, czyli jak politycy serwują darmowy lunch* [2011], www.biznes.onet.pl (dostęp: 6.12.2011).
- Owsiak S. [2005], *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Państwo ma gigantyczne długi* [2011], www.gospodarka.dzienik.pl (dostęp: 6.12.2011).
- Państwo zadłużone po uszy* [2011], www.biznes.trójmiasto.pl (dostęp: 6.12.2011).
- Raport roczny. Dług publiczny* [2011], Ministerstwo Finansów, Warszawa.
- Restoring Public Finances* [2011], OECD, kwiecień.
- Rzońca A. [2008], *Paraliżujący deficyt*, Zeszyty FOR, Forum Obywatelskiego Rozwoju, Warszawa.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa za rok 2007* [2008], Rada Ministrów, Warszawa.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa za rok 2008* [2009], Rada Ministrów, Warszawa.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa za rok 2009* [2010], Rada Ministrów, Warszawa.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Państwa za rok 2010* [2011], Rada Ministrów, Warszawa.
- Stability and Convergence Programmes (or Updates): 2009–2010* [2010], European Commission, April.
- Wieloletni plan finansowy państwa na lata 2011–2014* [2011], Rada Ministrów, Warszawa.
- Wysokość długu publicznego Polski* [2011], www.sobieski.org.pl (dostęp: 6.12.2011).

Streszczenie

Obecnie największym problemem dotyczącym polskich finansów publicznych jest szybki przyrost długu publicznego, a tym samym kosztów jego obsługi. Zgodnie z wyliczeniami rządu dług publiczny w 2010 r. wyniósł 54,9% PKB, należy je jednak uzupełnić o ukryty dług publiczny sięgający 180% PKB. Celem opracowania jest analiza stanu jawnego oraz ukrytego zadłużenia Polski.

Słowa kluczowe: dług publiczny, ukryty dług publiczny, deficyt budżetowy, koszty obsługi długu publicznego.

The Problem of Hidden Public Debt in Poland

The largest problem facing Polish public finance today is the rapid growth in public debt and the attendant costs of servicing it. According to government calculations, in 2010 public debt reached 54.9% of GDP. Yet to the government calculations must be added hidden public debt, which actually measures 180% of GDP. This paper analyses the level of evident and hidden public debt in Poland.

Keywords: public debt, hidden public debt, budget deficit, cost of public debt services.